Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [*MACIEJ SZPUNAR*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2025. gada 23. janvārī [1]

Lieta C-717/23

Bundesminister für Soziales, Gesundheit, Pflege und Konsumentenschutz,
piedaloties
Bezirkshauptmannschaft Grieskirchen,
M M

(*Verwaltungsgerichtshof* (Augstākā administratīvā tiesa, Austrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Direktīva 2014/40/ES – Tādu tabakas izstrādājumu laišana tirgū, kuru iepakojums satur neatļautus elementus – Jēdziens "laist tirgū" – Vairumtirgotāja veikta tabakas izstrādājumu piegāde uz tirdzniecības vietu – Vairumtirgotājam uzlikts naudas sods

I. Ievads

1. Šī lieta sniedz Tiesai iespēju lemt par to, kā interpretēt jēdzienu "laist tirgū" Direktīvas 2014/40/ES 2. panta 40. punkta un 23. panta 2. punkta izpratnē [2].

2. Tiesas iepriekšējā judikatūra, šķiet, sniedz atsevišķas norādes par minētā jēdziena definīcijas tvērumu. Tomēr ierosinu precizēt šo judikatūru, pamatojoties uz pilnīgāku interpretāciju atbilstoši Direktīvas 2014/40 normu formulējumam, kontekstam un mērķim.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Direktīva 2014/40

3. Direktīvas 2014/40 8. apsvērumā noteikts, ka "saskaņā ar [LESD] 114. panta 3. punktu par pamatu leģislatīviem priekšlikumiem ir jāņem augsts aizsardzības līmenis, īpašu uzmanību pievēršot visām jaunajām tendencēm, kuru pamatā ir zinātniski fakti. Tabakas izstrādājumi nav

[1] Oriģinālvaloda – franču.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2014. gada 3. aprīlis) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu un ar ko atceļ Direktīvu 2001/37/EK (OV 2014, L 127, 1. lpp.).

parastas preces, un, ņemot vērā tabakas īpaši kaitīgo ietekmi uz cilvēku veselību, veselības aizsardzībai būtu jāpiešķir īpaša nozīme, it īpaši, lai samazinātu smēķēšanas izplatību jauniešu vidū".

4. Šīs direktīvas 1. pantā "Priekšmets" paredzēts:

"Šīs direktīvas mērķis ir tuvināt dalībvalstu normatīvos un administratīvos aktus par:

[..]

b) dažiem tabakas izstrādājumu marķējuma un iepakojuma aspektiem, tostarp brīdinājumiem par ietekmi uz veselību, kas jānorāda uz tabakas izstrādājumu iepakojuma vienībām un jebkāda ārējā iepakojuma, kā arī izsekojamību un drošības pasākumiem, kas tiek piemēroti tabakas izstrādājumiem, lai panāktu to atbilstību šai direktīvai;

[..]

lai sekmētu netraucētu tabakas un ar to saistītu izstrādājumu iekšējā tirgus darbību, par pamatu ņemot augstu cilvēku, īpaši jauniešu, veselības aizsardzības līmeni un lai pildītu Savienības pienākumus, kas noteikti [Pasaules Veselības Organizācijas (PVO)] Vispārējā konvencijā par tabakas uzraudzību (Konvencija)."

5. Minētās direktīvas 2. pantā "Definīcijas" noteikts:

"Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

40) "laist tirgū" nozīmē padarīt izstrādājumus neatkarīgi no to ražošanas vietas pieejamus patērētājiem Savienībā par maksu vai bez tās, tostarp ar tālpārdošanas starpniecību; pārrobežu tālpārdošanas gadījumā uzskata, ka izstrādājumu laiž tirgū dalībvalstī, kurā atrodas patērētājs;

41) "mazumtirdzniecības punkts" ir jebkura tirdzniecības vieta, kur laiž tirgū tabakas izstrādājumus, tostarp ar fiziskas personas starpniecību."

6. Šīs pašas direktīvas 8. panta "Vispārīgi noteikumi", kurš ietilpst tās II nodaļā "Marķējums un iepakojums", 3. punktā noteikts:

"Dalībvalstis nodrošina, ka, laižot tabakas izstrādājumu tirgū, brīdinājumi par ietekmi uz veselību, kas atrodas uz iepakojuma vienības vai jebkāda ārējā iepakojuma, ir drukāti tā, lai tos nevarētu noņemt vai izdzēst, un ir pilnībā redzami, tostarp tie nav daļēji vai pilnīgi noslēpti vai pārtraukti, izmantojot nodokļu markas, cenu zīmes, drošības elementus, apvalkus, apvākojumus, kastītes vai citus līdzekļus. Uz tādu tabakas izstrādājumu iepakojuma vienības, kas nav cigaretes un tinamā tabaka maisiņos, brīdinājumus par ietekmi uz veselību var piestiprināt ar uzlīmju palīdzību ar noteikumu, ka tās nav noņemamas. Atverot iepakojuma vienību, brīdinājumi par ietekmi uz veselību paliek neskarti, izņemot iepakojumus ar atliecamu augšējo vāciņu, kuriem brīdinājumus par ietekmi uz veselību iepakojuma vienības atvēršanas brīdī var pārplēst, bet vienīgi tā, lai tiktu nodrošināts teksta, fotoattēlu un informācijas par smēķēšanas atmešanu grafiskais veselums un uzskatāmība."

7. Direktīvas 2014/40 13. pants "Izstrādājumu noformējums" formulēts šādi:

"1. Iepakojuma vienības un jebkāda ārējā iepakojuma, kā arī paša tabakas izstrādājuma marķējums neietver nevienu elementu vai aspektu, kas:

[..]

c) atsaucas uz garšu, smaržu, jebkādiem aromatizētājiem vai citām piedevām vai to trūkumu;

[..]."

8. Šīs direktīvas 19. panta "Ziņošana par jaunieviestiem tabakas izstrādājumiem" 1. punktā noteikts:

"Dalībvalstis pieprasa, lai jaunieviestu tabakas izstrādājumu ražotāji un importētāji iesniegtu paziņojumu dalībvalstu kompetentajām iestādēm par visiem šādiem tabakas izstrādājumiem, ko tie plāno laist attiecīgās valsts tirgū. Šo paziņojumu iesniedz elektroniskā formā sešus mēnešus pirms paredzētās laišanas tirgū. [..]

[..]"

9. Minētās direktīvas 20. panta "Elektroniskās cigaretes" 2. punkta pirmajā daļā paredzēts:

"Elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu ražotāji un importētāji iesniedz paziņojumu dalībvalstu kompetentajām iestādēm par jebkādiem šādiem izstrādājumiem, ko tie iecerējuši laist tirgū. Paziņojumu iesniedz elektroniskā formā sešus mēnešus pirms paredzētās laišanas tirgū. [..]"

10. Šīs pašas direktīvas 23. panta "Sadarbība un izpilde" 2. un 3. punktā noteikts:

"2. Dalībvalstis nodrošina, lai tirgū netiktu laisti tabakas un ar to saistīti izstrādājumi, kas neatbilst šai direktīvai, tostarp tajā paredzētajiem īstenošanas un deleģētajiem aktiem. Dalībvalstis nodrošina, lai tabakas un ar to saistīti izstrādājumi netiktu laisti tirgū, ja attiecībā uz tiem nav izpildīti šajā direktīvā izklāstītie informēšanas pienākumi.

3. Dalībvalstis paredz noteikumus par sankcijām, ko piemēro par to valsts noteikumu pārkāpumiem, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu šādu sankciju piemērošanu. Paredzētās sankcijas ir iedarbīgas, samērīgas un atturošas. Jebkādas administratīvas finanšu sankcijas, ko var piemērot par tīšiem pārkāpumiem, atbilst ekonomiskajām priekšrocībām, ko mēģināts panākt ar pārkāpumu."

2. Regula (ES) 2019/1020

11. Regulas (ES) 2019/1020[3] 1., 14. un 43. apsvērums formulēti šādi:

"(1) Lai Savienībā nodrošinātu produktu brīvu apriti, ir nepieciešams gādāt, lai tie atbilstu Savienības saskaņošanas tiesību aktiem un tāpēc atbilstu prasībām, ar ko nodrošina tādu sabiedrības interešu augsta līmeņa aizsardzību kā, piemēram, veselība un drošība kā tāda, veselība un drošība darbavietā, patērētāju aizsardzība, vides un sabiedriskās drošības aizsardzība un visu citu to sabiedrības interešu aizsardzība, ko aizsargā minētie tiesību akti. Šo prasību stingra izpilde ir būtiska pienācīgai šo interešu aizsargāšanai un tādu apstākļu izveidošanai, kas ir labvēlīgi godīgai konkurencei Savienības preču tirgū. Lai minēto izpildi nodrošinātu neatkarīgi no tā, vai produkti ir laisti tirgū tradicionāli vai tiešsaistē, un neatkarīgi no tā, vai tie ir rūpnieciski ražoti Savienībā vai trešās valstīs, ir nepieciešami noteikumi.

[..]

(14) Mūsdienu piegādes ķēdes aptver ārkārtīgi dažādus uzņēmējus, un uz tiem visiem būtu jāattiecina Savienības saskaņošanas tiesību aktu izpilde, vienlaikus pienācīgi ņemot vērā viņu attiecīgo lomu piegādes ķēdē un to, cik lielu ieguldījumu viņi sniedz, lai produktus darītu pieejamus Savienības tirgū. Tāpēc šī regula ir jāpiemēro uzņēmējiem, kurus tieši skar Savienības saskaņošanas tiesību akti, kā minēts šīs regulas I pielikumā [..].

[..]

(43) Tirgus uzraudzības iestādes rīkojas uzņēmēju, tiešo lietotāju un plašas sabiedrības interesēs, lai nodrošinātu, ka sabiedrības intereses, kurām piemēro attiecīgos Savienības saskaņošanas tiesību aktus par produktiem, tiek pastāvīgi uzturētas un aizsargātas ar atbilstošiem izpildes pasākumiem un ka atbilstība šādiem tiesību aktiem tiek nodrošināta visā piegādes ķēdē ar atbilstīgām pārbaudēm, jo tikai administratīvas pārbaudes vien daudzos gadījumos nevar aizstāt fiziskas un laboratoriskas pārbaudes, lai pārliecinātos par produktu atbilstību attiecīgajiem Savienības saskaņošanas tiesību aktiem. Līdz ar to tirgus uzraudzības iestādēm, veicot savas darbības, būtu jānodrošina augsts pārredzamības līmenis un jādara sabiedrībai pieejama visa informācija, ko tās uzskata par būtisku tiešo lietotāju interešu aizsardzībai Savienībā."

12. Šīs regulas 1. panta "Priekšmets" 1. punktā noteikts:

"Šīs regulas mērķis ir uzlabot iekšējā tirgus darbību, uzlabojot to produktu tirgus uzraudzību, uz kuriem attiecas Savienības saskaņošanas tiesību akti, kā minēts 2. pantā, lai nodrošinātu, ka Savienības tirgū ir pieejami tikai tādi produkti, kas atbilst prasībām, ar kurām nodrošina sabiedrības interešu augsta līmeņa aizsardzību, piemēram, attiecībā uz veselību un drošību kā tādu, veselību un drošību darbavietā, patērētāju aizsardzību, vides un sabiedriskās drošības aizsardzību un visu citu to sabiedrības interešu aizsardzību, kuras aizsargā minētie tiesību akti."

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2019. gada 20. jūnijs) par tirgus uzraudzību un produktu atbilstību un ar ko groza Direktīvu 2004/42/EK un Regulas (EK) Nr. 765/2008 un (ES) Nr. 305/2011 (OV 2019, L 169, 1. lpp.).

13. Minētās regulas 2. panta "Darbības joma" 1. punktā noteikts:

"Šo regulu piemēro produktiem, uz ko attiecas šīs regulas I pielikumā uzskaitītie Savienības saskaņošanas tiesību akti ("Savienības saskaņošanas tiesību akti"), ciktāl Savienības saskaņošanas tiesību aktos nav konkrētu noteikumu ar tādu pašu mērķi, kuri daudz precīzāk reglamentē konkrētus tirgus uzraudzības un izpildes aspektus."

14. Šīs pašas regulas 3. pantā "Definīcijas" noteikts:

"Šajā regulā izmanto šādas definīcijas:

1) "darīt pieejamu tirgū" nozīmē par maksu vai bez maksas piegādāt produktu izplatīšanai, patēriņam vai izmantošanai Savienības tirgū, veicot komercdarbību;

2) "laist tirgū" nozīmē produktu pirmo reizi darīt pieejamu Savienības tirgū;

[..]."

15. Regulas 2019/1020 16. panta "Tirgus uzraudzības pasākumi" 3. punktā noteikts:

"Šā panta 2. punkta nolūkā korektīvs pasākums, kas jāveic uzņēmējam, cita starpā var ietvert šādas darbības:

[..]

c) nekavējoties izņemt vai atsaukt produktu un brīdināt sabiedrību par radušos risku;

[..]."

B. Austrijas tiesības

16. Saskaņā ar 1995. gada 1. jūlija *Tabak- und Nichtraucherinnen- bzw. Nichtraucherschutzgesetz*[4] (Likums par tabaku un par nesmēķētāju aizsardzību; turpmāk tekstā – "Tabakas likums") 1. pantu "laist tirgū" šajā likumā nozīmē "padarīt izstrādājumus – neatkarīgi no to ražošanas vietas – pieejamus patērētājām vai patērētājiem par maksu vai bez maksas".

17. Atbilstoši šī likuma 2. panta 1. punktam aizliegts laist tirgū "tabakas un ar to saistītus izstrādājumus, kas neatbilst 4.–10.e pantam vai tiesiskajam regulējumam, kas pieņemts" saskaņā ar to.

18. Minētā likuma 5.d pants formulēts šādi:

"(1) Iepakojuma vienības un jebkāda ārējā iepakojuma, kā arī tabakas izstrādājuma paša marķējums neietver nevienu elementu vai aspektu, kas:

[..]

3. atsaucas uz garšu, smaržu, jebkādiem aromatizētājiem vai citām piedevām vai to trūkumu,

[4] *BGBl.*, 431/1995, *BGBl.* I, 66/2019 redakcijā.

[..]

(3) Saskaņā ar 1. un 2. punktu aizliegti elementi un aspekti ir tostarp uzraksti, simboli, nosaukumi, preču zīmes, grafiskas vai citas zīmes."

19. Šī paša likuma 14. panta 1. punktā noteikts:

"Jebkura persona, kas

1. laiž tirgū tabakas un ar to saistītos izstrādājumus, pārkāpjot 2. pantu,

[..]

izdara administratīvu pārkāpumu, un tai uzliek administratīvo naudas sodu līdz 7500 EUR, bet recidīva gadījumā – līdz 15 000 EUR, ja vien atbilstoši citiem administratīvajiem noteikumiem faktiem nav piemērojams bargāks sods.

[..]"

III. Pamatlieta, prejudiciālais jautājums un tiesvedība Tiesā

20. 2022. gada 30. maijā *Bezirkshauptmannschaft Grieskirchen* (Grīskirhenes rajona administrācija, Austrija, turpmāk tekstā – "administratīvā iestāde") uzlika tabakas vairumtirgotājam M M 1000 EUR administratīvo naudas sodu par to, ka viņa vadītais uzņēmums bija piegādājis tabakas tirgotājam (mazumtirdzniecības punktam) cigaretes iepakojuma vienībā ar aizliegtu marķējumu. Proti, uz šīs iepakojuma vienības norādītā informācija "perfekti noapaļota" un "ar *slow curing*" ir elementi, kas atsaucas uz garšu. Administratīvā iestāde uzskatīja, ka, šādi rīkojoties, vairumtirgotājs bija pārkāpis Tabakas likuma 14. panta 1. punkta 1. apakšpunktu kopsakarā ar šī likuma 2. panta 1. punkta 1. apakšpunktu un 5.d panta 1. punkta 3. apakšpunktu.

21. M M par šo lēmumu cēla prasību *Landesverwaltungsgericht Oberösterreich* (Augšaustrijas federālās zemes Administratīvā tiesa, Austrija), kas ar 2022. gada 1. septembra nolēmumu apmierināja prasību, atcēla administratīvās iestādes 2022. gada 30. maija lēmumu un izbeidza administratīvā pārkāpuma procedūru.

22. Šīs federālās zemes administratīvās tiesas ieskatā administratīvā iestāde bija kļūdaini pieņēmusi, ka, piegādājot attiecīgos izstrādājumus mazumtirdzniecības punktam, bija notikusi to laišana tirgū. Proti, Tabakas likuma 1. panta 2. punktā esot pārņemta Direktīvas 2014/40 2. panta 40. punktā ietvertā formulējuma "laist tirgū" definīcija, tādēļ šis jēdziens būtu jāsaprot tādējādi, ka tas nozīmē padarīt izstrādājumus pieejamus patērētājiem Savienībā par maksu vai bez maksas neatkarīgi no to ražošanas vietas. Tāpēc būtu jāuzskata, ka izstrādājums ir "laists tirgū" patērētājiem, ja tas ir pieejams mazumtirdzniecības punktos vai tālpārdošanā un ja brīdis, kad tas tiek "darīts pieejams" patērētājiem, sakrīt ar tabakas izstrādājumu krājumu glabāšanu, lai tos tieši nodotu patērētājiem, proti, ar pēdējo posmu pirms pārdošanas patērētājiem, kas parasti notiek mazumtirdzniecības punktā. Augšaustrijas federālās zemes Administratīvā tiesa tādējādi secināja, ka M M attiecīgos izstrādājumus nebija "laidis tirgū", jo viņš tos bija piegādājis mazumtirgotājam, kurš arī ir nevis patērētājs, bet komersants.

23. Administratīvā iestāde iesniedza revīzijas (*Revision*) sūdzību par 2022. gada 1. septembra lēmumu *Verwaltungsgerichtshof* (Augstākā administratīvā tiesa, Austrija), kas ir iesniedzējtiesa. Tiesvedībā administratīvās iestādes vietā pēc tam iestājās *Bundesminister für Soziales, Gesundheit, Pflege und Konsumentenschutz* (federālais veselības, sociālo lietu, aprūpes un patērētāju aizsardzības ministrs, Austrija).

24. Lai izspriestu strīdu pamatlietā, iesniedzējtiesa uzskata, ka jānoskaidro, vai Savienības tiesībās – kuru saturs atbilst Austrijas tiesībām – paredzētais aizliegums laist tirgū tabakas izstrādājumu, kura iepakojuma vienība neatbilst noformējuma prasībām, ir piemērojams no brīža, kad vairumtirgotājs piegādā šo izstrādājumu mazumtirdzniecības punktam, vai tikai brīdī, kad mazumtirdzniecības punkts to nodod patērētājam. Direktīvas 2014/40 23. panta 2. punktā lietotā jēdziena "laist tirgū" interpretācijai šajā ziņā esot izšķiroša nozīme. Taču minētajā direktīvā neesot definēts jēdziens "darīt pieejamus izstrādājumus", kurš tomēr ir galvenais tās 2. panta 40. punktā definētā jēdziena "laist tirgū" elements.

25. Pirmkārt, iesniedzējtiesa norāda, ka Direktīvas 2014/40 2. panta 40. punkta vācu valodas versija [5] neizslēdz tādu jēdziena "laist tirgū" interpretāciju, kura ietver to, ka izstrādājums tiek darīts pieejams mazumtirdzniecības punktam. Taču angļu [6] un franču [7] valodas versijas neļaujot viest skaidrību šajā jautājumā.

26. Otrkārt, iesniedzējtiesa konstatē, ka attiecībā uz Direktīvas 2014/40 2. panta 40. punktu Tiesa spriedumā *Pro Rauchfrei II* [8] atbilstoši ierastajai šajā normā izmantotajai vārdu savienojuma "padarīt pieejamus" nozīmei lēma, ka tabakas izstrādājums jāuzskata par tādu, kas ir "laists tirgū", ja patērētāji to var iegādāties. Tā tas būtu tikai tad, ja šis izstrādājums būtu pieejams pārdošanai, pat pirms tā iegādes un apmaksas. No tā šajā lietā izriet, ka minētā izstrādājuma piegāde mazumtirdzniecības punktam, ko veic vairumtirgotājs, nav "laišana tirgū".

27. Tomēr, ņemot vērā faktiskas atšķirības starp lietu, kurā pasludināts spriedums *Pro Rauchfrei II* [9], un pamatlietu, iesniedzējtiesa vaicā, vai Tiesas sniegtā interpretācija šajā spriedumā jāsaprot tādējādi, ka tabakas izstrādājuma "laišana tirgū" neatkarīgi no attiecīgās Direktīvas 2014/40 normas vienmēr nozīmē, ka tabakas izstrādājums tiek darīts pieejams patērētājam tieši (piemēram, ar pārdošanu) un ka tā nevar notikt kādā no iepriekšējiem ķēdes posmiem.

28. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka Tiesa savā spriedumā nav pārņēmusi ģenerāladvokāta J. Tančeva [*E. Tanchev*] izvirzītos apsvērumus secinājumos lietā *Pro Rauchfrei* [10], saskaņā ar kuriem vairumtirdzniecība ir nepārprotami izslēgta no jēdziena "laist tirgū". Iesniedzējtiesa tomēr uzskata, ka Direktīvas 2014/40 sistemātiska interpretācija, tieši pretēji, vedina domāt, ka jēdziens "laist tirgū", kas vispārīgi definēts tās 2. panta 40. punktā, var tikt piemērots dažādiem tabakas izstrādājumu tirdzniecībā iesaistītiem tirgus dalībniekiem atkarībā no piemērojamās šīs direktīvas normas un attiecīgās situācijas. Tādējādi minētās direktīvas 23. panta 2. punktā dalībvalstīm noteiktais pienākums nodrošināt, lai tai neatbilstoši tabakas izstrādājumi netiktu "laisti tirgū", noteiktos gadījumos varētu tikt attiecināts uz ražotājiem, importētājiem vai vairumtirgotājiem, bet citos gadījumos – tikai uz mazumtirgotājiem.

[5] "*die entgeltliche oder unentgeltliche Bereitstellung von Produkten* [..] für *Verbraucher*". Mans izcēlums.

[6] *"to make products [..] available to consumers".*

[7] *"le fait de mettre des produits [..] à la disposition des consommateurs".*

[8] Spriedums, 2023. gada 9. marts (C-356/22, EU:C:2023:174, 20. punkts).

[9] Spriedums, 2023. gada 9. marts (C-356/22, EU:C:2023:174).

[10] C-370/20, EU:C:2021:627.

29. Treškārt, iesniedzējtiesa atsaucas uz Vācijas tiesisko regulējumu. Proti, Vācijas likumdevējs esot balstījies uz tādu jēdziena "laist tirgū" interpretāciju, kas atkarībā no attiecīgās Direktīvas 2014/40 normas aptver visus tabakas izstrādājumu tirdzniecībā iesaistītos tirgus dalībniekus vai tikai dažus no tiem. Iesniedzējtiesa uzskata, ka, lai gan Vācijas tiesību aktos būtībā ir pārņemtas minētās direktīvas 2. panta definīcijas, tā tomēr precizē, ka, lai definētu formulējumu "laist tirgū", tabakas izstrādājumu pieejamības nodrošināšana aptver jebkādu tāda izstrādājuma piegādi, kuru paredzēts izplatīt, patērēt vai izmantot Savienības tirgū, veicot komercdarbību. Tādējādi Vācijas likumdevējs esot pārņēmis Regulas (EK) Nr. 765/2008[11] 2. panta 2. punktā ietvertā formulējuma "laist tirgū" definīciju, lai nodrošinātu saskaņotību starp materiālo tiesību normām un tirgus uzraudzības pasākumiem.

30. Tādēļ iesniedzējtiesa norāda, ka Vācijas Tabakas likuma 1. panta 1. punkta 1. apakšpunktā nodrošināts, ka jēdziens "laist tirgū" aptver ne tikai tabakas izstrādājumu tiešu nodošanu patērētājam, bet gan jebkādu šo izstrādājumu piegādi jebkurā piegādes ķēdes posmā. Turpinot šajā tiesību normā pausto, minētā likuma 3. panta 1. punktā noteikts, ka tirgus dalībniekiem un pirmo tirdzniecības vietu īpašniekiem, veicot komercdarbību, ir vienāds pienākums nodrošināt, lai tirgū tiek laisti tikai tie izstrādājumi, kas atbilst minētā likuma prasībām.

31. Tomēr Austrijas tiesībās nepastāvot līdzīgi noteikumi, jo tajās vienkārši Tabakas likuma 1. panta 2. punktā gandrīz burtiski ir transponēta definīcija, kas sniegta Direktīvas 2014/40 2. panta 40. punktā, un šī likuma 2. panta 1. punkta 1. apakšpunktā – Direktīvas 2014/40 23. panta 2. pantā noteiktais aizliegums laist tirgū.

32. Šādos apstākļos *Verwaltungsgerichtshof* (Augstākā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai [Direktīvas 2014/40] 23. panta 2. punkts kopsakarā ar 2. panta 40. punktu un 13. panta 1. punkta c) apakšpunktu jāinterpretē tādējādi, ka aizliegums laist tirgū tabakas izstrādājumu, uz kura iepakojuma ir elementi vai pazīmes, kas atsaucas uz garšu, ietver jau vairumtirgotāja veiktu nodošanu [pārdošanai] mazumtirdzniecības punktam vai tikai mazumtirdzniecības punktā veiktu pārdošanu patērētājam?"

33. M M, Austrijas, Beļģijas un Nīderlandes valdības, kā arī Eiropas Komisija ir iesnieguši rakstveida apsvērumus. Šie lietas dalībnieki, izņemot Beļģijas valdību, ir izteikuši mutvārdu apsvērumus 2024. gada 23. oktobra tiesas sēdē.

IV. Juridiskā analīze

34. Ar vienīgo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2014/40 23. panta 2. punkts kopsakarā ar tās 2. panta 40. punktu jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstīm noteiktais pienākums nodrošināt, lai tabakas izstrādājumi, kuru iepakojuma vienība neatbilst minētās direktīvas prasībām par šo izstrādājumu noformējumu, netiktu laisti tirgū, piemērojams arī posmā, kad vairumtirgotājs šos izstrādājumus piegādā mazumtirdzniecības punktam, vai tikai posmā, kad mazumtirgotājs tos nodod patērētājiem.

35. Pirms sākt šī prejudiciālā jautājuma analīzi, uzskatu, ka jāsniedz daži ievada apsvērumi par tā priekšmetu.

[11] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2008. gada 9. jūlijs), ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību (OV 2008, L 218, 30. lpp.). Šīs regulas 2. panta 2. punkts ir pārņemts Regulas 2019/1020 3. panta 2. punktā.

36. Proti, jānorāda, ka lietas dalībnieki pievēršas tam, kā interpretēt Direktīvas 2014/40 2. panta 40. punktu, kurā abstrakti definēts jēdziens "laist tirgū" šīs direktīvas izpratnē. Tomēr uzskatu, ka šī lieta attiecas nevis uz jēdziena "laist tirgū" definīcijas interpretāciju *in abstracto*, bet gan uz minētās direktīvas materiālo tiesību normas, ar kuru šis jēdziens tiek īstenots, definīcijas interpretāciju.

37. Manuprāt, šīs lietas priekšmets drīzāk attiecas uz dalībvalstu pienākuma nepieļaut Direktīvai 2014/40 neatbilstošu tabakas izstrādājumu laišanu tirgū tvērumu, jo Tiesai šajā ziņā jāizlemj, vai minētais pienākums ietver tikai tā posma kontroli, kurā mazumtirgotājs pārdod šos izstrādājumus patērētājam, vai tomēr tas paredz uzraudzīt arī iepriekšējos piegādes ķēdes posmus, piemēram, vairumtirdzniecību, kā tas ir šajā lietā.

38. Tāpēc savā analīzē koncentrēšos uz Direktīvas 2014/40 23. panta 2. punkta interpretāciju, ciktāl dalībvalstīm tajā noteikts pienākums nodrošināt, lai tabakas izstrādājumi, kuri neatbilst šai direktīvai, netiktu laisti tirgū.

39. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un tā tiesiskā regulējuma mērķi, kurā šī norma ietverta [12].

40. Tādēļ turpināšu ar Direktīvas 2014/40 23. panta 2. punkta (A) gramatisko, (B) sistēmisko un (C) teleoloģisko interpretāciju, lai noskaidrotu, vai uz vairumtirgotāja veiktu tabakas izstrādājumu piegādi mazumtirdzniecības punktam attiecas dalībvalstīm uzliktais pienākums nodrošināt, lai tirgū netiktu laists neviens šai direktīvai neatbilstošs izstrādājums.

A. Gramatiskā interpretācija

41. Direktīvas 2014/40 23. panta 2. punktā paredzēts vispārīgs dalībvalstu uzraudzības pienākums, kura mērķis ir nodrošināt, lai tirgū netiktu laists neviens šai direktīvai neatbilstošs izstrādājums.

42. Lietas dalībnieki piekrīt atsaukties uz Direktīvas 2014/40 2. panta 40. punktu, lai noskaidrotu jēdziena "laist tirgū" nozīmi saistībā ar šādu uzraudzības pienākumu.

43. Tādēļ Komisija norāda, ka Direktīvas 2014/40 2. panta 40. punkta formulējums ir skaidrs un paredz, ka laišana tirgū notiek tikai tad, kad patērētājiem ir tieša piekļuve attiecīgajiem izstrādājumiem. Jebkura šī jēdziena interpretācija, kurā ietverta vairumtirgotāja veikta izstrādājumu piegāde mazumtirdzniecības punktam, būtu pretrunā šīs normas formulējumam.

44. Piekrītu šādai interpretācijai. Direktīvas 2014/40 2. panta 40. punktā sniegta vispārīga jēdziena "laist tirgū" definīcija, kas paredz, ka patērētājiem ir piekļuve attiecīgajiem izstrādājumiem.

45. Taču – tāpat kā Beļģijas un Nīderlandes valdības – uzskatu, ka vienīgi atsauce uz jēdziena "laist tirgū" definīciju Direktīvas 2014/40 2. panta 40. punkta izpratnē neļauj precīzi noteikt, vai šīs direktīvas 23. panta 2. punktā paredzētais dalībvalstu uzraudzības pienākums ietver arī uzraudzību posmā, kad vairumtirgotājs piegādā attiecīgos izstrādājumus mazumtirdzniecības punktam.

[12] Spriedumi, 2019. gada 30. janvāris, *Planta Tabak* (C-220/17, EU:C:2019:76, 60. punkts), un 2018. gada 26. septembris, *Baumgartner* (C-513/17, EU:C:2018:772, 23. punkts).

46. Kā to turklāt uzsver Komisija, Direktīvas 2014/40 23. panta 2. punkts uzliek dalībvalstīm pienākumu sasniegt rezultātu, proti, to, ka patērētājiem nav pieejami šai direktīvai neatbilstoši izstrādājumi. Tādējādi jēdziens "laist tirgū", kā tas definēts minētās direktīvas 2. panta 40. punktā, ļauj tikai noteikt atbilstoši tās 23. panta 2. punktam sasniedzamo rezultātu. Tas turpretī neļauj noteikt, vai šāds rezultāts ietver to, ka dalībvalsts pilda uzraudzības pienākumu arī vairumtirdzniecības posmā, vai tikai posmā, kad mazumtirgotājs attiecīgos izstrādājumus nodod patērētājam.

47. Arī Tiesas atsauce uz jēdziena "laist tirgū" definīciju spriedumā *Pro Rauchfrei II*[13] nesniedz skaidrību par Direktīvas 2014/40 23. panta 2. punktā ietvertā pienākuma tvērumu. Proti, Tiesai lietā, kurā taisīts šis spriedums, bija jānoskaidro, vai tabakas izstrādājumu pārdošana, izmantojot tirdzniecības automātu, kurā izstrādājumi nav redzami, bija "laišana tirgū" atbilstoši šīs direktīvas 8. panta 3. punktam, kurā paredzēts, ka, laižot attiecīgos izstrādājumus tirgū, uz tiem norādītie brīdinājumi par ietekmi uz veselību nevar būt noslēpti. Šajā ziņā Tiesa lēma, ka atbilstoši ierastajai vārdu savienojuma "padarīt [..] pieejamus" nozīmei ir uzskatāms, ka tabakas izstrādājums ir "laists tirgū", ja patērētāji to var iegādāties. Ja šāds izstrādājums ir pieejams pārdošanai, jāuzskata, ka tas ir laists tirgū pat pirms tā iegādes un apmaksas.

48. Šādos apstākļos spriedums *Pro Rauchfrei II*[14] izskaidro jēdziena "laist tirgū" nozīmi atbilstoši Direktīvai 2014/40 2. panta 40. punkta tādējādi, ka tas atbilst gramatiskajai interpretācijai, saskaņā ar kuru laišana tirgū paredz patērētāju tiešu piekļuvi attiecīgajiem izstrādājumiem.

49. Tomēr arī šādā gadījumā minētais risinājums tikai norāda uz rezultātu, kuru dalībvalstīm jāsasniedz atbilstoši Direktīvas 2014/40 23. panta 2. punktam, proti, ka patērētāji nevar iegādāties šai direktīvai neatbilstošus izstrādājumus. Tas turpretī neļauj noteikt, vai šī rezultāta sasniegšanai dalībvalstīm kontrole jāīsteno tikai posmā, kurā mazumtirgotājs pārdod [attiecīgos izstrādājumus] patērētājam, vai arī piegādes ķēdes sākumā.

50. Direktīvas 2014/40 23. panta 2. punkta formulējums šajā ziņā nav viennozīmīgs. Tādējādi, kā norāda katrs lietas dalībnieks, šī norma paredz sasniedzamo rezultātu. Tajā turpretī nav regulēts jautājums par pasākumiem, kas dalībvalstīm jāīsteno, lai sasniegtu šo rezultātu, proti, tiem jābūt tikai vienreizējai pārbaudei piegādes ķēdes beigu posmā vai arī pārbaudei pirms tā.

51. Tādējādi, ciktāl no Direktīvas 2014/40 23. panta 2. punkta formulējuma nepārprotami neizriet, vai dalībvalstu pienākums nodrošināt, lai šai direktīvai neatbilstošs tabakas izstrādājums netiktu "laists tirgū", ietver kontroli posmā, kurā vairumtirgotājs piegādā šos izstrādājumus mazumtirdzniecības punktam, uzskatu par nepieciešamu analizēt šī jēdziena definīcijas formulējumu, ņemot vērā minētās normas kontekstu un Direktīvas 2014/40 mērķus.

B. Sistēmiskā interpretācija

52. Pirmām kārtām, Direktīvas 2014/40 23. pants "Sadarbība un izpilde" ir viens no tās nobeiguma noteikumiem, un tā 2. punktā paredzēts, ka "dalībvalstis nodrošina, lai tirgū netiktu laisti tabakas un ar to saistīti izstrādājumi, kas neatbilst šai direktīvai".

53. Savukārt Direktīvas 2014/40 23. panta 3. punktā noteikts dalībvalstu pienākums paredzēt noteikumus par sankcijām, ko piemēro par valsts transponējošo noteikumu pārkāpumiem.

[13] Spriedums, 2023. gada 9. marts (C-356/22, EU:C:2023:174).

[14] Spriedums, 2023. gada 9. marts (C-356/22, EU:C:2023:174).

54. Tādēļ Direktīvas 2014/40 23. panta 2. punktu es saprotu tādējādi, ka ar to dalībvalstīm tiek uzlikts vispārīgs uzraudzības pienākums, kura mērķis ir nodrošināt, lai patērētājiem netiktu darīts pieejams neviens minētajai direktīvai neatbilstošs izstrādājums, un šī panta 3. punktu – ka tajā konkretizēts šis vispārīgais uzraudzības pienākums, ieviešot noteikumus par sankcijām šīs direktīvas prasību pārkāpuma gadījumā.

55. Tomēr nekas neliek ieviest sankcijas par Direktīvas 2014/40 pārkāpumiem vienīgi posmā, kad mazumtirgotājs nodod neatbilstošus tabakas izstrādājumus patērētājiem. Tieši pretēji – šīs sankcijas, kā norāda Komisija, attiecas uz visām šīs direktīvas normām neatkarīgi no piegādes ķēdes posma, kuram tās piemērojamas.

56. Šādos apstākļos uzskatu, ka arī dalībvalstu uzraudzības pienākums, kas tām noteikts Direktīvas 2014/40 23. panta 2. punktā, nebūtu šādi ierobežojams.

57. Otrām kārtām, plašākā kontekstā, ko uzsver Komisijas, jānorāda, ka Direktīvu 2014/40 zināmā mērā papildina Regula 2019/1020, kurā paredzēto tirgus uzraudzības pasākumu mērķis ir nodrošināt, lai attiecīgie izstrādājumi atbilstu saskaņošanas tiesību aktu materiālo tiesību normām.

58. Proti, Regula 2019/1020 ir piemērojama izstrādājumiem, uz kuriem attiecas tās I pielikumā uzskaitītie Savienības saskaņošanas tiesību akti, tostarp Direktīva 2014/40. Tādējādi šīs regulas mērķis ir stiprināt tirgus uzraudzību attiecībā uz izstrādājumiem, kurus aptver minētā direktīva, lai tirgū tiktu laisti tikai tai atbilstoši izstrādājumi.

59. Citiem vārdiem – Regulas 2019/1020 mērķis ir palielināt Direktīvā 2014/40 paredzēto mehānismu efektivitāti attiecībā uz tabakas izstrādājumu atbilstību šīs direktīvas noteikumiem.

60. Šajā nolūkā Regulā 2019/1020 dalībvalstīm citastarp ir uzlikts tirgus uzraudzības pienākums un pienākums izstrādājuma neatbilstības gadījumā veikt noteiktu skaitu pasākumu, tostarp uzdot attiecīgajam uzņēmējam veikt vajadzīgos pasākumus, lai izbeigtu neatbilstību. Tādējādi šajā regulā ir nevis noteikts, ka uzraudzības pienākums, kas stiprina jau Direktīvā 2014/40 paredzēto uzraudzības pienākumu, būtu attiecināms tikai uz posmu, kurā mazumtirgotājs nodod izstrādājumu patērētājam, bet gan šis noteikums papildināts, paredzot dalībvalstu pienākumu pieņemt konkrētus pasākumus.

61. Kā uzsver Komisija pati, tā kā Regulas 2019/1020 12. apsvērumā norādīts, ka "laižot produktus tirgū [..], uzņēmējiem visā piegādes ķēdē būtu jārīkojas [..] pilnā saskaņā ar tiesību aktu prasībām", tās mērķis ir nodrošināt Direktīvas 2014/40 pilnīgu piemērošanu visos tabakas izstrādājumu piegādes ķēdes posmos.

62. Šāds mehānisms, manuprāt, apstiprina, ka Direktīvas 2014/40 23. panta 2. punktā paredzētais uzraudzības pienākums būtu jāinterpretē tādējādi, ka tam piemīt tāds pats tvērums kā Regulā 2019/1020 ietvertajam pienākumam.

63. Šo iemeslu dēļ uzskatu, ka atbilstoši sistēmiskai interpretācijai Direktīvas 2014/40 23. panta 2. punktā paredzētais dalībvalstu uzraudzības pienākums ietver to, ka dalībvalstis īsteno uzraudzības pienākumu ne tikai posmā, kurā vairumtirgotājs piegādā attiecīgos izstrādājumus mazumtirdzniecības punktam, bet arī vairumtirdzniecības posmā.

64. Manuprāt, šādu interpretāciju apstiprina arī minētās normas teleoloģiska interpretācija.

C. Teleoloģiskā interpretācija

65. Kā Tiesa jau lēmusi, Direktīvai 2014/40, saskaņā ar tās 1. pantu, ir dubults mērķis – sekmēt netraucētu tabakas un ar to saistītu izstrādājumu iekšējā tirgus darbību, par pamatu izmantojot augstu cilvēku, īpaši jauniešu, veselības aizsardzības līmeni [15].

66. Mērķi nodrošināt augstu cilvēku veselības aizsardzības līmeni apstiprina Direktīvas 2014/40 8., 13., 18., 21., 36., 54. un 59. apsvērums.

67. Ņemot vērā šo mērķi, uzskatu par nepieciešamu interpretēt vispārīgo uzraudzības pienākumu, kas dalībvalstīm uzlikts ar Direktīvas 2014/40 23. panta 2. punktu, tādējādi, ka šī kontrole jāīsteno ne tikai posmā, kurā mazumtirgotājs pārdod attiecīgo izstrādājumu patērētājiem, bet arī katra darījuma laikā, kurā izstrādājums galu galā tiek darīts pieejams patērētājiem.

68. Proti, pieņemot, ka dalībvalstis īsteno kontroli pār Direktīvas 2014/40 prasību ievērošanu tikai pēdējā tabakas izstrādājumu piegādes ķēdes posmā, manuprāt, tiktu apdraudēta tā uzraudzības pienākuma efektivitāte, kas dalībvalstīm noteikts ar šo direktīvu.

69. Šāda interpretācija nozīmētu, ka saskaņā ar Direktīvu 2014/40 vienīgi mazumtirgotājs būtu atbildīgs par tai neatbilstošu izstrādājumu laišanu tirgū, kaut gan viņš nepārzina lielu daļu minētajā direktīvā paredzēto prasību attiecībā uz šo izstrādājumu sastāvu un iepakojumu. Tas, manuprāt, radītu ievērojamu risku, ka neatbilstoši un tātad patērētāju veselībai kaitīgi izstrādājumi var tikt darīti viņiem pieejami.

70. Turpretī manis piedāvātā interpretācija, saskaņā ar kuru dalībvalstīm uzliktais pienākums nodrošināt, lai neviens Direktīvai 2014/40 neatbilstošs izstrādājums netiktu laists tirgū, ietver kontroles īstenošanu dažādos piegādes ķēdes posmos, ļauj sasniegt mērķi nodrošināt augstu veselības aizsardzības līmeni, paredzot, ka dalībvalstis pārbauda Direktīvas 2014/40 prasību ievērošanu katrā darījumā, kurā izstrādājums galu galā tiek darīts pieejams patērētājiem.

71. Uzskatu, ka arī netraucētas iekšējā tirgus darbības mērķis ir iemesls nepiekrist Komisijas nostājai, saskaņā ar kuru Direktīvas 2014/40 23. panta 2. punktā noteiktais uzraudzības pienākums paredz tikai dalībvalstu kontroli pār [attiecīgo izstrādājumu] tirdzniecību patērētājam mazumtirdzniecības punktā, atstājot šo valstu ziņā, ja tās vēlas, pasākumus iepriekšējos piegādes ķēdes posmos, lai nodrošinātu, ka neatbilstoši izstrādājumi netiek darīti pieejami patērētājiem.

72. Proti, no šādas interpretācijas izrietētu risks, ka pastāv atšķirības dažādu dalībvalstu tiesību aktos un ka piegādes ķēdes dalībniekiem, kuri saskaņā ar dalībvalstu veiktajiem pasākumiem nav mazumtirgotāji, tiek uzlikti atšķirīgi pienākumi.

73. Tādēļ uzskatu, ka Direktīvas 2014/40 23. panta 2. punkta teleoloģiska interpretācija liek secināt, ka dalībvalstīm uzliktais pienākums nodrošināt, lai tabakas izstrādājumi, kuru iepakojuma vienība neatbilst minētās direktīvas prasībām par šo izstrādājumu noformējumu, netiek laisti tirgū, jāattiecina ne tikai uz brīdi, kad mazumtirgotājs šos izstrādājumus pārdod patērētājiem, bet arī uz brīdi, kad vairumtirgotājs tos piegādā mazumtirdzniecības punktam.

[15] Spriedums, 2016. gada 4. maijs, Polija/Parlaments un Padome (C-358/14, EU:C:2016:323, 80. pants).

V. Secinājumi

74. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Verwaltungsgerichtshof* (Augstākā administratīvā tiesa, Austrija) uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/40/ES (2014. gada 3. aprīlis) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu un ar ko atceļ Direktīvu 2001/37/EK 23. panta 2. punkts kopsakarā ar šīs direktīvas 2. panta 40. punktu

jāinterpretē tādējādi, ka

dalībvalstīm uzliktais pienākums nodrošināt, lai tabakas izstrādājumi, kuru iepakojuma vienība neatbilst minētās direktīvas prasībām par šo izstrādājumu noformējumu, netiek laisti tirgū, attiecas ne tikai uz posmu, kad mazumtirgotājs tos nodod patērētājiem, bet arī uz posmu, kad vairumtirgotājs minētos izstrādājumus piegādā mazumtirdzniecības punktam.